

social, educational". This competency also includes training in health, safety and social well-being.

The current state standards of primary and general secondary education define the educational fields, which are obligatory for all general secondary education institutions. Two of these areas are health, safety and successful socialization.

Health and physical culture.

Social and health.

Note that two of the six basic principles of the concept of "New Ukrainian School" are:

Health: the formation of a healthy lifestyle and the creation of conditions for physical and emotional development, which is extremely important for children of primary school age.

Security: creating an atmosphere of trust and mutual respect. Transforming the school into a safe place where there is no violence and harassment.

References

1. Convention on the Rights of the Child [Electronic resource]: International document of 20.11.1989. - Electron. text. data. - Access mode: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_021.

2. Charting the Course of Education and HIV (Education move). - Paris: UNESCO Publishing, 2014. - 187 p.

3. ANNEX to the Proposal for a Council Recommendation on Key Competences for Lifelong Learning [Electronic resource]. - Available at: <https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/annex-recommendation-keycompetences-lifelong-learning.pdf>.

4. On approval of the Concept for the implementation of state policy in the field of reforming general secondary education "New Ukrainian School" for the period up to 2029: Order of the Cabinet of Ministers of December 14, 2016 № 988-r.

5. New Ukrainian school: a guide for teachers / Under the general. ed. Bibik NM - Kyiv: Pleiades Publishing House LLC, 2017. - 206 p.

*Науковий керівник: С.К. Василик, канд. економ. наук, доцент,
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця*

ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ОСНОВИ СУЧАСНОГО НАВЧАННЯ

Літвінчук С.Б.,
*канд. пед. наук, доцент
кафедри методики професійного навчання,
Миколаївський національний аграрний університет*

Стимулювання пізнавального інтересу представляє собою вибірково направленість особистості на предмет і явища оточуючої дійсності. Розвиток творчих сил і здібностей студентів – складний процес, який вимагає неперервної, наповненої

пізнавальним змістом різнобічної діяльності стимулювання пізнавального інтересу студентів. Направленість характеризується постійним прагненням до пізнання, до нових, більш повних та глибоких знань. Систематично закріплюючись і розвиваючись, пізнавальний інтерес становиться основою позитивного ставлення до навчання.

Вчені (Г. І. Щукіна, Н. Г. Морозова, Л. І. Божович) одноставні в тому, що пізнавальний інтерес формується в організованій навчальній діяльності, спрямованій на оволодіння знаннями та практичними навичками. Саме тому потреба в знаннях та пов'язаний з нею пізнавальний інтерес духовно збагачують особистість людини. Важливо відмітити, що в більшості наукових праць автори називають пізнавальний інтерес чинником, що стимулює формування творчого мислення здобувачів вищої освіти, посилює їхнє прагнення до самостійного здобування знань, що є основою Болонського процесу [2; 3].

Визначено важливі умови формування пізнавального інтересу здобувачів вищої освіти у вищій школі. Ю. К. Бабанський відносить до них оптимальне поєднання різноманітних методів навчання; І. Я. Лернер, В. І. Лозова, М. М. Скаткін – ситуації проблемного навчання; О. О. Бодальов, О. Д. Алферов, В. С. Ільїн – специфічні мотиви навчання в різному віці; О. О. Леонтьєв, Г. О. Китайгородська, Г. М. Шемякіна – інтенсивність навчання.

«Поганий учитель повідомляє істину, хороший – вчить її знаходити» (А. Дістервег), а отже – пробуджує пізнавальний інтерес студентів і постійне їх бажання здобувати нові знання. Ця беззаперечна істина стала основою для думок і діяльності прогресивних педагогів. А. Дістервег, зазначав: «У багатьох випадках залишається бажаним педагогічний гомеопат, людина, яка навчає нас давати розумові прийоми в такій дозі, в якій вони діють найбільш ефективно і при якій незначна кількість викликає найсильнішу дію. Треба значно більше боятися перегадувати учнів, ніж послабити їх нестачею їжі» [1].

Грунтовну думку мав Л. Толстой, який писав: «... коли прагнеш наукою виховати учня, люби свою науку і знай її, і учні полюблять тебе, і науку, і ти виховаєш їх; але якщо сам не любиш її, то скільки б ти не змушував учити, наука не зробить виховного впливу» [6]. Видатний педагог-гуманіст В. Сухомлинський, звертаючись до вчителів, зауважував: «Не забувайте, що ґрунт, на якому будується ваша педагогічна майстерність, – у самій дитині, в її ставленні до знань і до вас, учителю. Це – бажання вчитися, натхнення, готовність до подолання труднощів. Дбайливо збагачуйте цей ґрунт, без нього немає школи» [5].

Методи формування пізнавального інтересу здобувачів вищої освіти – це, насамперед, методи активізації навчання: робота у малих групах, дискусія, «мозкова атака», аналіз конкретних ситуацій, інсценізація, презентація, проектні роботи, метоплан та інші. До цієї групи сучасні педагоги додають ще метод випереджаючого навчання, коли викладач, враховуючи зону найближчого розвитку особистості, орієнтується не на наявний рівень, а на вищий, якого можна досягти, та метод кооперативного навчання. Практика кооперативного навчання базується на роботі студентів у парах та малих групах над завданнями типу рольових та ділових ігор, кейсів, різних навчальних проектів, дискусій та інших видів навчальної діяльності, пов'язаної із пошуком інформації, якої бракує.

Слід не забувати про величезні можливості впливу навчального матеріалу на емоційний стан студентів. Навчальний матеріал має мати новизну, актуальність, зв'язок із життям.

Пізнавальний інтерес – це один із найважливіших для нас мотивів навчання, його дія дуже сильна. Під впливом пізнавального інтересу навчальна робота навіть у слабких студентів проходить продуктивно і він виступає як сильний засіб навчання, активізація пізнавальної діяльності студента без розвитку його пізнавального інтересу не тільки важка, але і практично неможлива. Ось чому в процесі навчання необхідно систематично збуджувати, розвивати і закріплювати пізнавальний інтерес студентів і як важливий мотив навчання, і як стійку рису особистості, а також як могутній засіб виховного навчання, підвищення його якості.

Формування пізнавальних інтересів студентів у навчанні може відбуватися по двох основних каналах, з однієї сторони, сам зміст учбових предметів має в собі цю можливість, а з другого – шляхом визначеної організації пізнавальної діяльності студентів.

Зміст навчання, навчальний матеріал – це та основа, на якій студенти розширюють свій кругозір, відкривають світ, багато невідомих раніше законів, явищ. Таким чином, перше, що є предметом пізнавального інтересу для здобувачів вищої освіти – це нові світоглядні знання. Тому глибоко продуманий відбір змісту навчального матеріалу є важливою ланкою формування інтересу до навчання, що враховується при підготовці до занять викладачами закладів вищої освіти.

У процесі підготовки майбутнього фахівця виробництва повинно бути забезпечено не тільки формування професійних знань і умінь, а й виховання громадянина України, формування й розвиток його пізнавальних потреб та мотивів в систематичному самостійному поповненні цих знань та вдосконаленні умінь. Суть справи в тому, що в навчанні, як і в суспільно – історичному процесі пізнання людства, відбувається рух від незнання до знання, від поверхового, неповного і неточного знання до більш повного, глибокого і точного. Викладачу далеко не достатньо пропонувати здобувачам вищої освіти повні знання і вимагати від них їх виконання. Тільки мотиви рухають студента до активної пізнавальної діяльності, а формування їх – спеціальне завдання викладача. Це досягається насамперед через усвідомлення студентами пізнавального завдання, що найповніше виступає перед ними у формі проблемної ситуації і він створює проблемну ситуацію і показує всі етапи виходу з неї. Звісно, розвивається пізнавальний інтерес, збуджуються думки, зацікавлюється аудиторія, акцентується увага на певних явищах і поняттях. Так, наприклад, при проведенні розрахунків на міцність балочних систем при умові невиконання умов міцності, що потрібно замінити і яким чином, для виконання цих умов? Яка різниця в числових значеннях повинна бути між розрахунковим і допустимим напруженням для більш нормальної, ефективної і економічної конструкції і експлуатації механізму, при розрахунку зварного чи шпонкового з'єднання? Таким чином, без проблемної ситуації і розв'язання проблеми будь-які спроби самостійної пошукової діяльності не забезпечують достатнього розвитку творчих здібностей студентів.

Вивчення технічного змісту дисциплін проводиться різними методами навчання, і викладачі прагнуть оптимально підібрати їх, щоб матеріал предмету розглядався цікаво, живо, в тісному зв'язку з практикою виробництва. При вивченні матеріалу предмету слід чітко виділити головне, навколо чого проводиться розповідь, вивчати матеріал за чітким планом, чітко переходити від однієї частини до іншої, вносити дискусійні моменти у процес пояснення, використовувати цікаві, добре перевірені факти, використовувати факти сучасних наукових досліджень; мова повинна бути проста і образна, правильна, потрібно володіти інтонацією, логічними наголосами, темпом, мімікою, жестами тощо [4].

Одним із прийомів стимулювання пізнавальних інтересів є порівняння наукових і виробничих тлумачень окремих природних явищ, що використовуються при вивченні технічних дисциплін.

Викладачі вищих закладів освіти повинні вдосконалювати якість викладання і зміцнювати зв'язок з виробництвом. Необхідно кожне заняття проводити на високому науковому й методичному рівні, потрібно пояснювати студентам напрямки розвитку машинобудування на сучасному етапі, як основної галузі виробництва, що визначає технічний прогрес, темпи розвитку нашого суспільства. Для формування інтересу до навчання викладачі розповідають студентам про комплексну автоматизацію і механізацію виробництва на основі широкого використання мікропроцесорів і ЕОМ, комп'ютеризація багатьох виробництв, створення автоматизованих, комп'ютеризованих систем як найбільш актуальних напрямків розвитку техніки, про широке використання при створенні нових машин модульного принципу - комплексу обладнання, який може бути використаний в різних варіантах, про створення і використання у виробництві систем машин, що охоплюють весь технологічний процес, починаючи від отримання заготовки деталі і закінчуючи випробуванням готової продукції. Також мова йде про підвищення потужності, якості, надійності, економічності і продуктивності машин, обладнання і других виробів машинобудування при одночасному зменшенні їх габаритів, енергоспоживання і зниження їх собівартості; про створення багатофункціональних машин і обладнання, про розширення і систематичне оновлення номенклатури і асортименту конструкційних матеріалів, впровадження вискоєфективних методів підвищення їх міцності, корозійної стійкості і зносостійкості; про підвищення виробництва нових конструкційних матеріалів, про економію матеріальних ресурсів тощо. При цьому на кожному занятті необхідно формувати у студентів відчуття високої відповідальності, бережного відношення до технічних систем.

При вивченні предметів із метою більш чіткого уявлення про предмет, що вивчається, використовується модельність і наглядність.

Так, наприклад, проаналізувати причину виходу з ладу деталей і зробити ескіз деталі для замовлення на виготовлення (креслення) і т.д.

Кожен викладач може визначити перелік тих опорних знань і умінь, які спочатку необхідні для успішного застосування навчального матеріалу предмета. На початку вивчення навчального курсу проводиться одне-два заняття для діагностування наявності у студентів відповідної бази знань і умінь. Така діагностика через процес актуалізації здійснюється за допомогою серії оперативних короткочасних контрольних

робіт (письмових, графічних, або практичних, усних, фронтальних опитувань). Результати діагностики для викладача розкривають чітку картину диференціювання студентів по рівню підготовки, а для студентів картину незрозумілостей, слабких місць в засвоєній раніше системі знань. Так з'являється реальна можливість усунення незрозумілих питань, набути студентами на цій основі впевненості в своїх силах, що в більшій мірі сприяє активізації вольових зусиль (на консультаціях, додаткових заняттях).

З самого початку вивчення технічних дисциплін особлива увага приділяється розвитку логічного мислення, просторової уяви. Завдання викладача спрямована на те, щоб здобувачі вищої освіти, опановуючи новий програмний матеріал, розуміли його зміст, і щоб навчити студентів до будь-якої роботи відноситися вдумливо, свідомо; часто даються вправи, що вимагають не тільки завчених напам'ять правил, визначень, формулювань, але і вільного, самостійного мислення. Всі ці вправи тренують думку, здібність визнавати в уяві те, що допомагає розв'язати ту чи іншу задачу; при вивченні технічних дисциплін широко використовуються технічні засоби навчання, моделі, макети, плакати, пристосування. Систематично використовуються інженерні і програмовані мікрокалькулятори, особливо при вивченні технічних дисциплін, враховуючи специфіку предмета. По окремих темах предмету складені програми, які використовуються для розв'язання індивідуальних завдань, проведення розрахунків в задачах.

Крім цього, для активізації пізнавальної діяльності на заняттях технічних дисциплін використовуються і такі нетрадиційні методи, як: проблемні лекції, практичні заняття, лабораторні роботи, взаємооцінка студентів при загальному контролі викладача, індивідуальні тренування й інші.

Пізнавальний інтерес формується і під час позанавчальної діяльності. Така робота створює умови для організації різнобічної діяльності здобувачів вищої освіти, технічної, дослідницької, творчої і ін., у процесі якої можуть розвиватися не тільки пізнавальні інтереси студентів, але і їх здібності. Не розважати студента при допомозі позакласної роботи, а опираючись на його потреби, розвивати і вдосконалювати його особистість. З предметів проводяться тижні предмету, олімпіади, конкурси рефератів і газет, виставки, тощо. Це шлях до поглиблення пізнавального інтересу, до продуктивного засвоєння навчального матеріалу. З метою активізації студентів кожен рік проводяться конкурси на кращого знавця предмету, вікторини.

Такі форми і методи стимулювання пізнавального інтересу до навчання на заняттях технічних дисциплін значно підвищують пізнавальний інтерес студентів – основу сучасного навчання.

Список використаних джерел:

1. Історія зарубіжної педагогіки. Хрестоматія: Навч. посібн. /Заг. ред. Є. І. Коваленко. – К. :Центр навчальної літератури, 2006. – 664 с.
2. Літвінчук С. Б. Модернізація професійної підготовки майбутніх фахівців аграрної галузі в сучасних умовах // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школі. Запоріжжя - 2020. № 73, Запорізький класичний університет, С. 87 - 93.

3. Літвінчук С. Б. Удосконалення підготовки майбутніх фахівців-аграріїв в умовах викликів сьогодення // «Розвиток українського села – основа аграрної реформи в Україні: матеріали причорноморської регіонально науково-практичної конференції професорсько-викладацького складу, м. Миколаїв, 2021 р., МНАУ.

4. Літвінчук С. Б. Професійна підготовка молоді в аграрних закладах освіти в умовах економічних викликів // Актуальні проблеми життєдіяльності людини в сучасному суспільстві: тези доповідей здобувачів вищої освіти інженерно-енергетичного факультету та інших учасників освітнього процесу за результатами тематичного «круглого столу» на інженерно-енергетичному факультеті / Миколаївський національний аграрний університет. – Миколаїв : МНАУ, 2020. – с. 139 - 141.

5. Сухомлинский В. А. Серце віддаю дітям /В. А. Сухомлинський. – К. :Вища школа, 1972. – 244 с.

6. Толстой Л. Н. Педагогические сочинения /Л. Н. Толстой. –М. :Учпедгиз, 1953. – 441.

ДО ПИТАННЯ ЗДІЙСНЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Шурин О.І.,

канд. пед. наук, доцент

Рівненський державний гуманітарний університет

Освітня система в умовах сучасних реалій зазнає значних змін, зокрема на здійснення навчального процесу впливають вимушені карантинні заходи. Дана ситуація зумовлює перехід від традиційного навчання до дистанційної його форми, яка передбачає застосування інформаційно-комунікаційних технологій здійснення освітнього процесу.

Застосування дистанційної форми роботи та використання інформаційно-комунікаційних технологій у вищій школі вивчали О. Андреев, Н. Андрусенко, В. Артющенко, С. Архангельський, Ю. Бабанський, О. Блажко, М. Бухаркіна, Я. Ваграменко, Т. Вахрущева, В. Вержбіцький, К. Верішко, І. Власенко, О. Воронкін, Г. Даценко, Є. Долинський, Т. Єфименко, З. Сузанська, В. Каймін, М. Загірняк, Н. Клокар, Г. Козлакова, І. Козубовська, Т. Костунець, І. Кузьміна, В. Кухаренко, О. Матюшкін, М. Махмутова, І. Огороднік, В. Олійник, В. Осадчий, Є. Полат, О. Рибалко, Л. Романишин, Н. Самолук, Н. Сиротенко, А. Хуторський, М. Швець та ін.

Сучасний педагог окрім професійних знань та вмінь у своїй галузі повинен володіти знаннями у сфері інформаційних телекомунікаційних технології, вміти працювати з комп'ютерною технікою, застосовувати такі засоби як електронна пошта, відеоконференції на різних платформах, чати, форуми, веб-сайти, онлайн-бібліотек тощо. Всі ці засоби є невід'ємною частиною здійснення дистанційного навчання.

Дистанційне навчання за своєю суттю є особистісно орієнтованою формою навчання, яка передбачає використання комп'ютерних і телекомунікаційних технологій, які забезпечують інтерактивну взаємодію викладачів та студентів, можли-